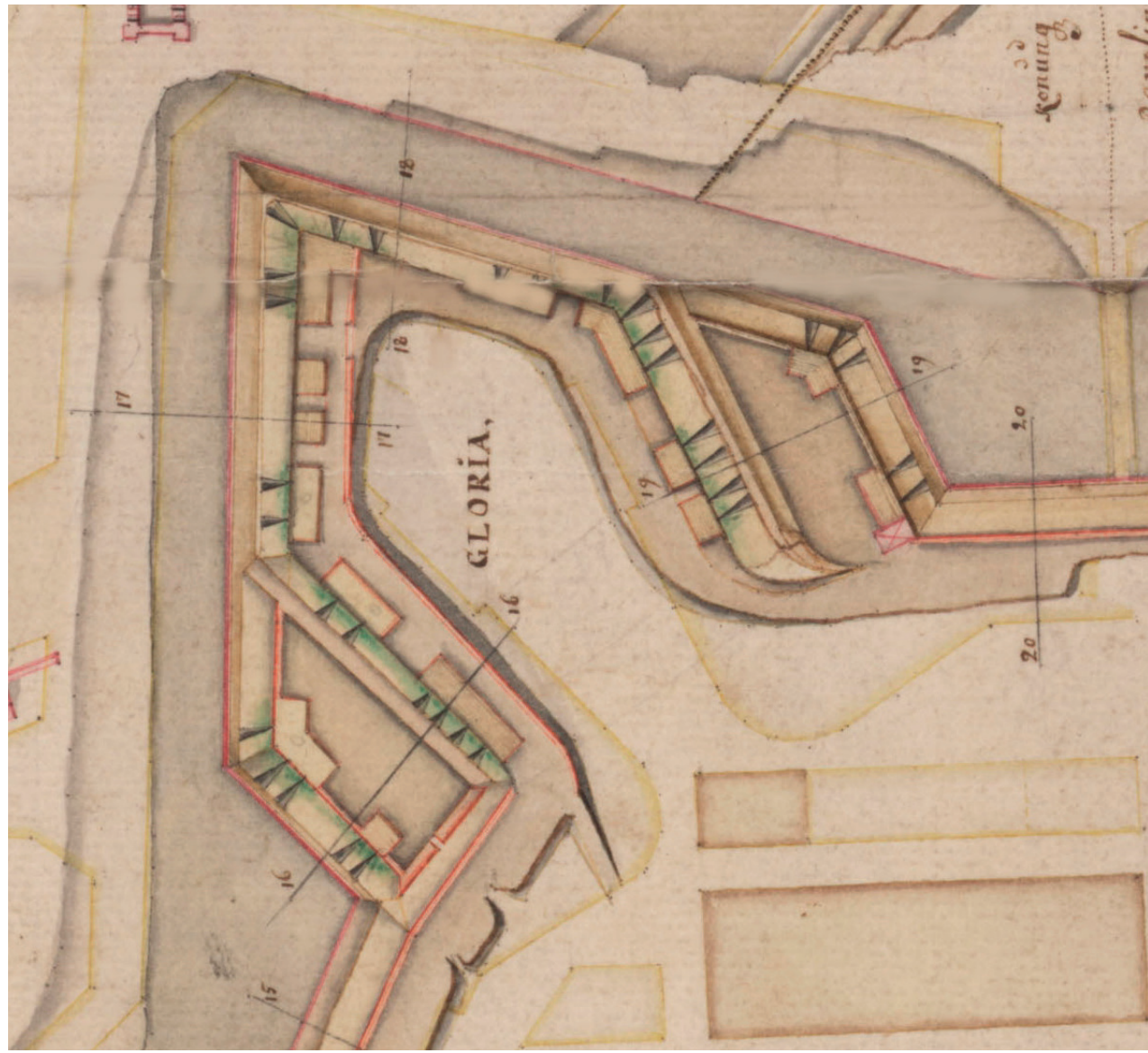

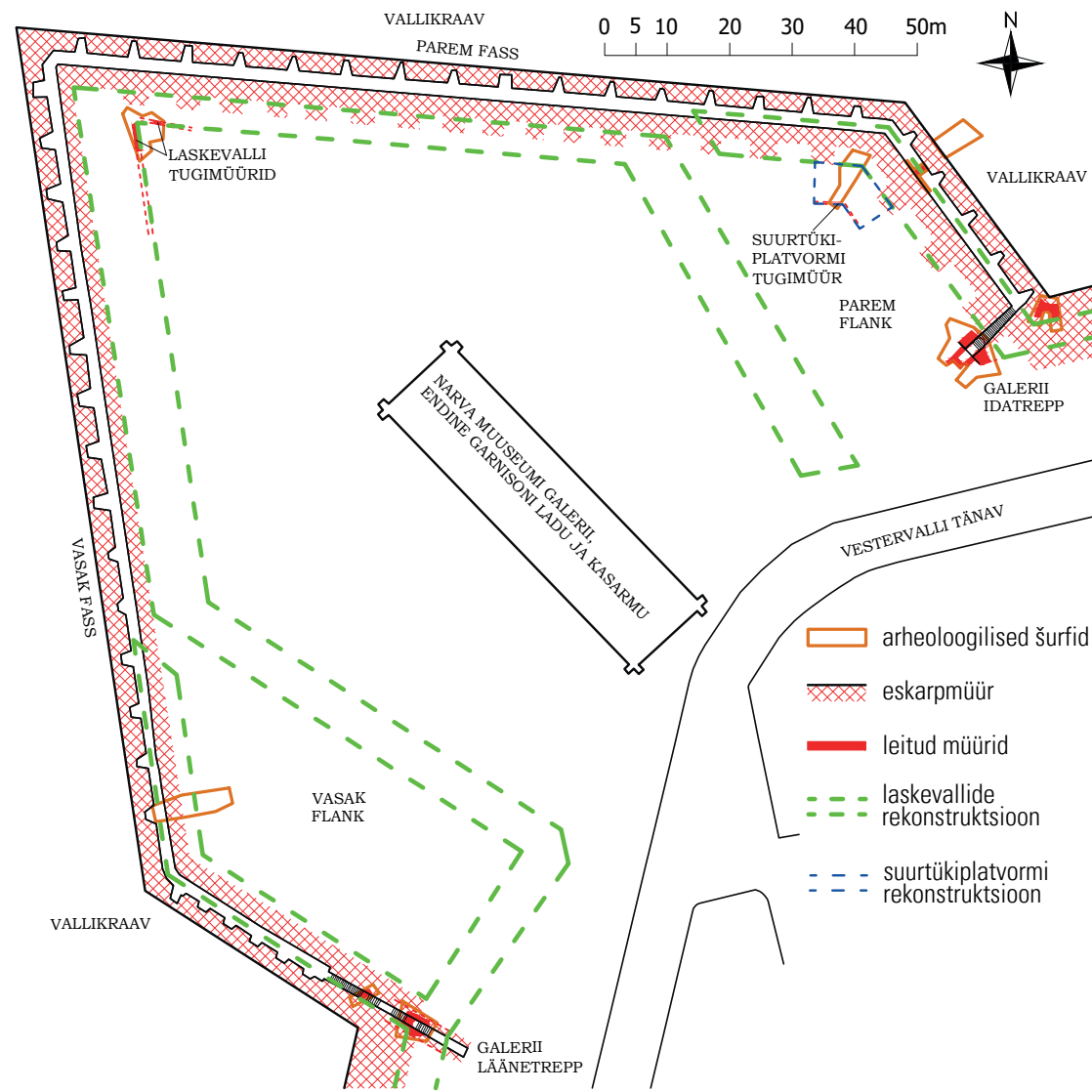
2 Narva Gloria bastioni müürid, vallid ja trepid

Narva linna laiendamise käigus uue bastionaalvööndi ehitamisel püstitati selle loodenurgale aastatel 1687–1703 Gloria bastion. Bastioni ümbritseva eskarpmüüri välispinna ja galerii (kasemati) ühe lõigu võlvlae ulatusliku lagunemise tõttu on vaja projekteerida konserveerimistööd. Selleks uuriti eskarpmüüri mattunud osi, galerii otstes kahe trepikäigu sissepääsuehitisi, samuti otsiti laskevalli ja suurtükiplatvormide tugimüüre eskarpmüüri peal.

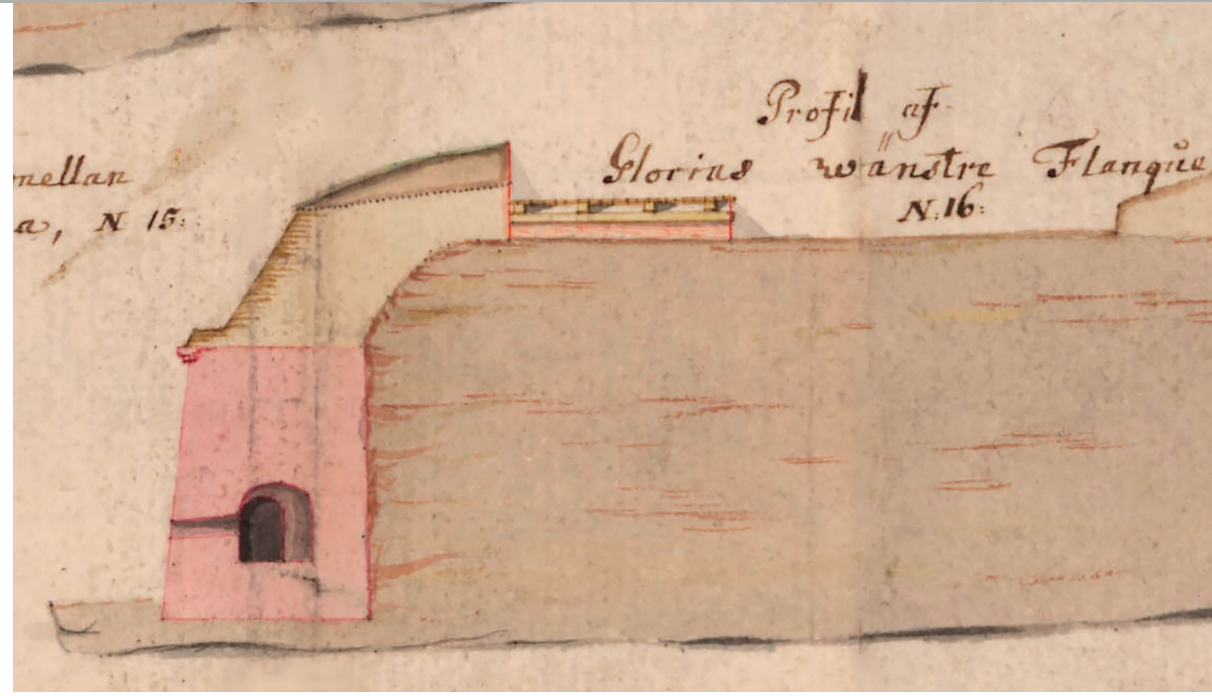
Gloria bastioni plaan. Joonis: Villu Kadakas ja Ragnar Nurk

Gloria bastion 1703. aasta plaanil. Lisaks laskeavade-ga mullast laskevallidele on plaanil kujutatud mitme laskevalli siseküljel kandilisi suurtükiplatvorme. Berliini Riigiraamatukogu

2023. aasta oktoober. Narva linn, Vestervalli tänav
Tellija: Narva Muuseum SA, Zoroaster OÜ
Ajend: alusandmete kogumine eskarpmüüri konserveerimiseks
Uuringu juhataja: Villu Kadakas, Ragnar Nurk

Vasaku flangi lõige aastast 1703, samast kohast, mida lõikab kraav alloleval fotol.

Vasakpoolse flangi servas, eskarpmüüri peale risti läbi laskevalli kaevatud kraav. Otse mättakihi all (fotol paremal) paljandus looduslik paelade. Enamik Eesti bastione on mullakuhtjatised, kuid Gloria koosneb suures osas looduslikust paest. Vallikraav on täies mahus üle 10 m sügavusele paekivi sisse lõhutud ning bastioni eskarpmüür on laotud vallikraavi põhja. Vasakul, 3 m sügavamal paistab eskarpmüüri pealispind. Sellel puudub hüdroisolatsioon, mis on soodustanud müüri lagunemist imbuva vee ja külmumise mõjul. Foto: Ragnar Nurk

Galerii idapoolse flangi kohal. Paremal galerii lagunenu sisekülge. Lagunemist põhjustab paeplatoo ja eskarpmüüri vahelt sisse imbuva ja külmumise vihmavesi. Foto: Villu Kadakas

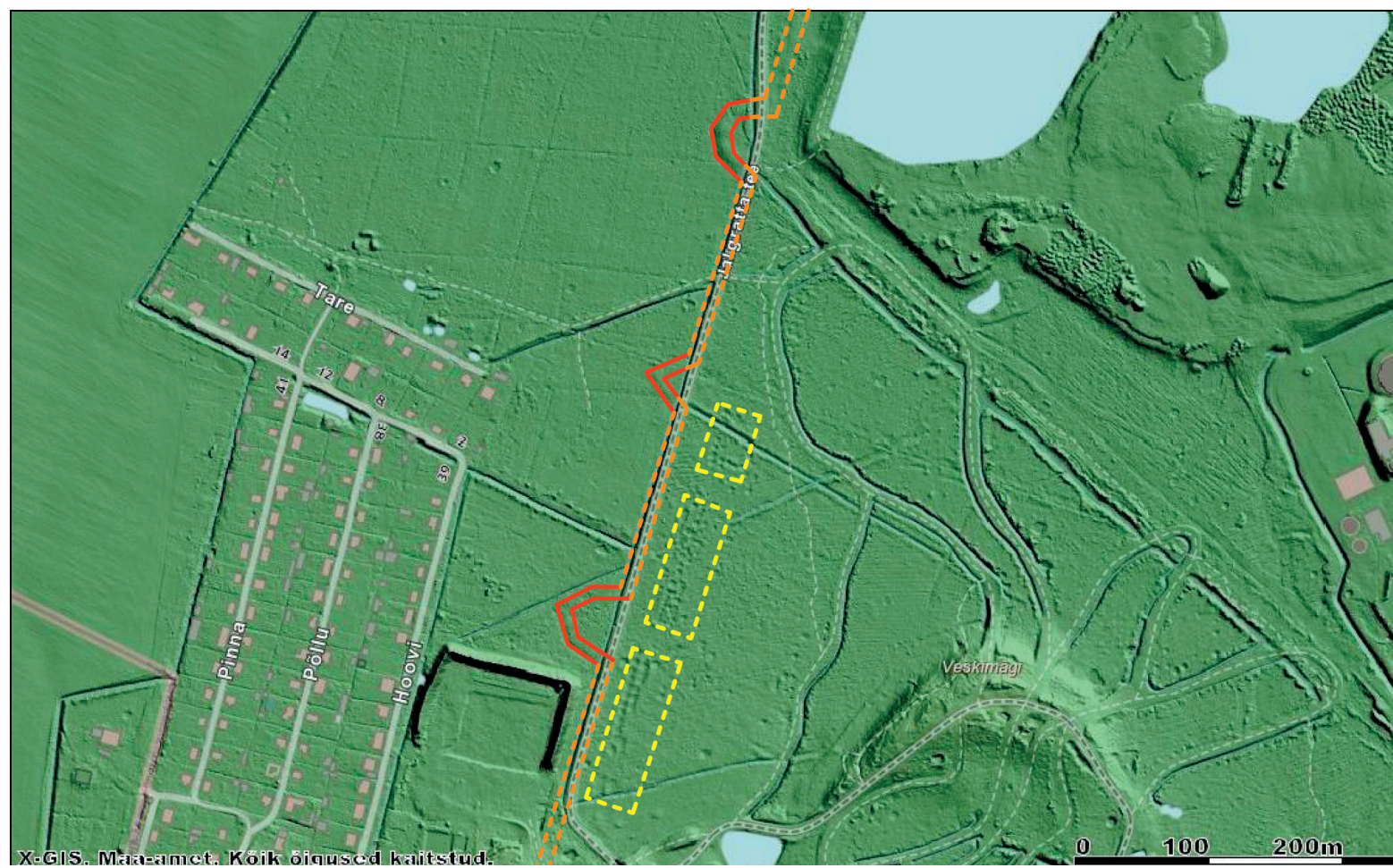
Galerii idapoolse trepikäigu sissepääsuehitis. Välja kaevati algse rootsi-aegse ehitise tahutud paekivist külgeinad ja fassaadi nurgad (vasakul), mille vastu on tsaariajal maapinna tõstmise järel ehitatud trepi pikendus (paremal). Trepiaastmed pärinevad 20. sajandist. Foto: Villu Kadakas

Vallikraavi põhja, idapoolse flangi eskarpmüüri välisküljele kaevatud šurfi paljandus looduslikust paest vallikraavi põhi, samuti algne, tahutud paekividest müüripind. Maapinnast kõrgemal on müüri pind täielikult lagunenu. Fotol on ka galerii kaks laskeava. Foto: Villu Kadakas

3 1700. aasta Narva lahingu ühishaud

Arheoloogilistel eeluuringutel avastati Narva linna loodeosas 1700. aasta piiramise aegsete muldkindlustuste vööndis tsirkumvalli ees olevast kraavist arvukalt inimluid. Risti-rästi paiknevate skeletiosade hulga järgi võib öelda, et tegemist on ühishauaga. Luuanalüüsiga tuvastati mitmetel kolju- ja toruluudel tulirelvade põhjustatud surmaaegseid vigastusi. Lisaks leiti hauast püsside pliikuule, rapiir ja pannal. Tõenäoliselt langesid mehed Narva piiramisele järgnenud lahingus.

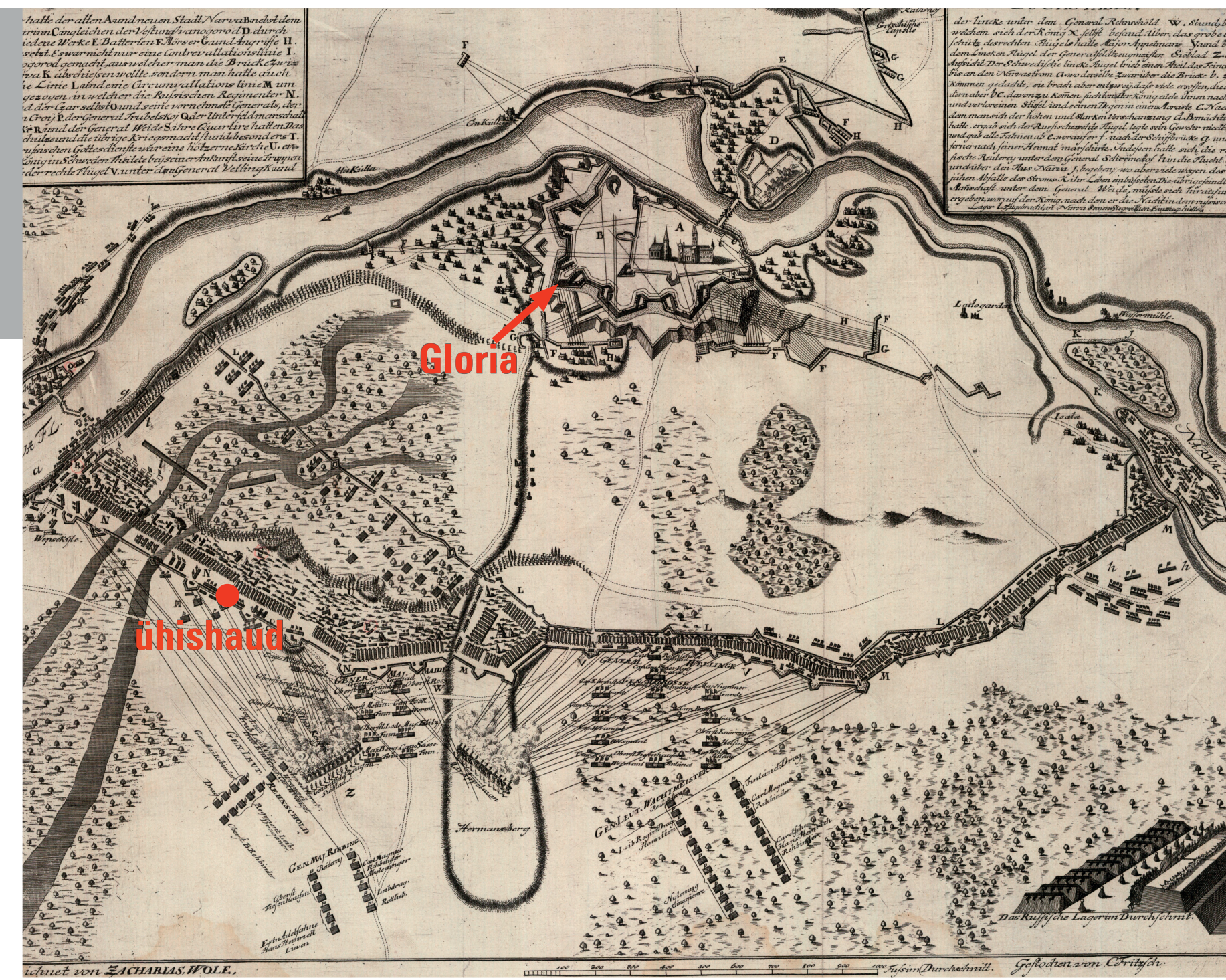
2023. aastal uuritud tsirkumvalli osa. Kollasega on markeeritud Vene piiramislaagris olnud muldonnide arvatavad asukohad. Joonis: Ilja Davõdov

Ekskavaator kaevab vallikraavi täidet kohas, kust leiti ühishaud. Foto: Ilja Davõdov

Surmaaegsete tulirelvavigastustega otsmikuluud: vasakul läbiva kuuliavaga, paremal pindmise haavaga. Fotod: Martin Malve

Narva lahing 1700. aastal. Vägede paiknemine ja lahingu käik Kaardil on näha Narva linna ümbritsevad varasemad ja hilisemad muldkindlustused. Eemal asuva muldkindlustuste liini ehk välimise tsirkumvalli ja sisemise kontravalli rajas linna piirav Vene vägi. Välimine oli kaitseks Rootsi abivägede eest, sisemine linnast väljatungivate vägede vastu.

Einsatz der Stadt Narva und der Moscovitzer grosse Niederlage den 20- 21. des Novem-ber monats 1700. Zum Ersten Theile Leben K. Karl XII auf der 221: under folgen der Seite. Gezeichnet von Zacharias Wolf. Gestochen von C. Fritzsche. Allikas: LVVA.6828.4.257. http://ra.ee/kaardid/

Luude juurest leitud linnukujutise-ga pitsatsõrmus. Foto: Martin Malve

-500	1	50	450	550	800	1050	1225	1558	1800
eelrooma rauaaeg	rooma rauaaeg	rahvaste-rännuaeg	eel-viikingiaeg	viikingiaeg	hilis-rauaaeg	keskaeg	varauusaeg		